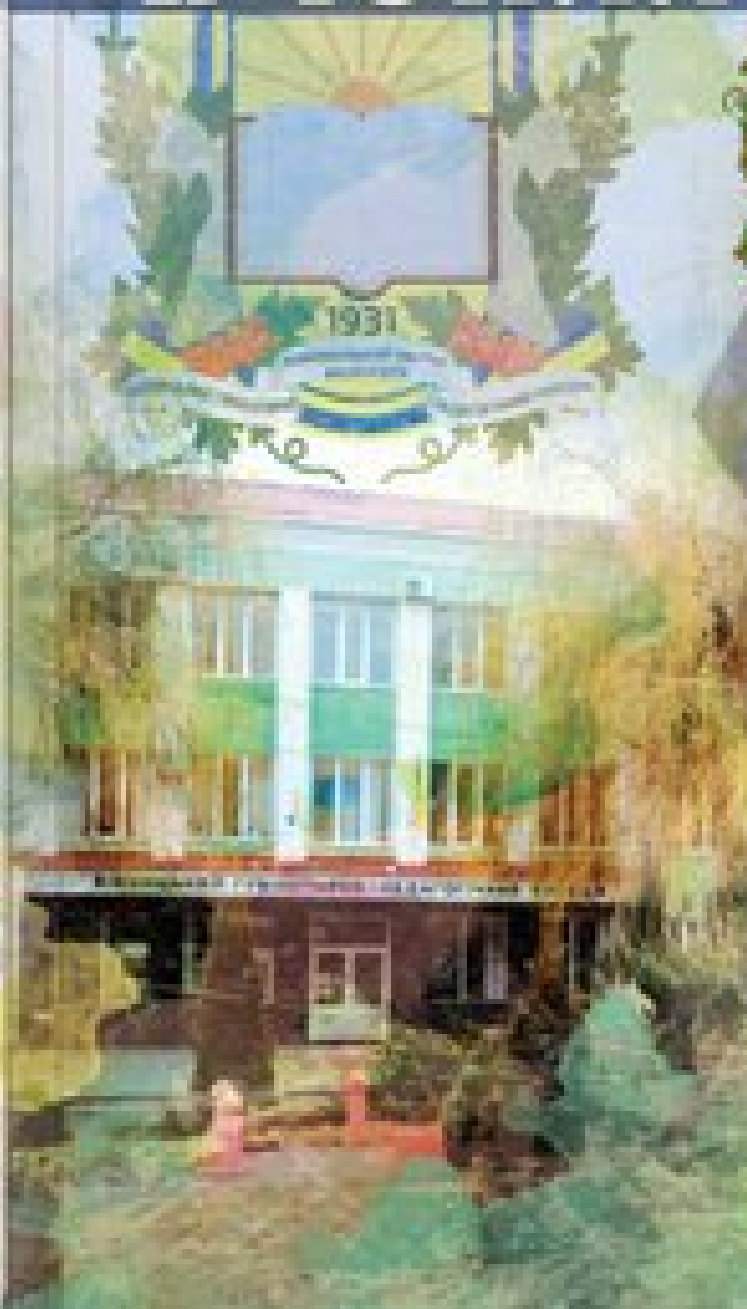

Молодий вчений

ISSN 2542-4692

СПЕЦВИПУСК

Комп'ютерний
Заклад вищої освіти
«Філософський
гуманітарно-педагогічний
коледж»

ві вісників
налого-фінансових
конвенцій
і міжнародної участі
«Філософський коледж»
налоговий,
педагогічний,
філософський,
соціальний, інтелектуальний,
національно-патристичний
вектор»

17-18 жовтня 2024 року

6.1 (130.1)
2024

№ 6.1 (130.1) (2024)

Спеціальний випуск наукового журналу «Молодий вчений», у якому опубліковані наукові праці учасників VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Філологічні горизонти: науковий, лінгводидактичний, філософський, соціальний, національно-патріотичний вектори», яка відбулася 17-18 жовтня 2024 року на базі Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

[Title](#) [Contents](#)

НАУКОВІ СТАТТІ

Валентина Вітюк, Тетяна Бурковська

РОЛЬ НІНИ БОРИСІВНИ ГОЛУБ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-1>

Переглядів статті: 317 | Завантажень PDF: 112

[PDF](#)

Наталія Войцехівська, Олена Коломієць, Аліна Кушнір

ЛІНГВОКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФАХОВИХ НАВИЧОК ДІЛОВОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-2>

Переглядів статті: 293 | Завантажень PDF: 121

[PDF](#)

Ольга Касіяненко, Алла Бабій, Наталя Якобчук

ДОКУМЕНТНА КОМУНІКАЦІЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-3>

Переглядів статті: 529 | Завантажень PDF: 138

[PDF](#)

Вікторія Киливник, Вікторія Гикава

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-4>

Переглядів статті: 542 | Завантажень PDF: 256

[PDF \(Англійська\)](#)

Тетяна Клочко, Олена Росса, Ольга Бережанська

ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА СКЛАДОВІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-5>

Переглядів статті: 876 | Завантажень PDF: 617

[PDF](#)

Наталія Коцюба

СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ В РОМАНІ ДАРИ КОРНІЙ «МІСЯЦІВНА»

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-6>

Переглядів статті: 220 | Завантажень PDF: 111

[PDF](#)

Анжеліка Кулик, Олеся Дрейчук

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТИПОЛОГІЇ ТА БУДОВИ КОНЦЕПТІВ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-7>

Переглядів статті: 355 | Завантажень PDF: 230

[PDF](#)

Аліна Кушнір, Христина Підвисоцька

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ В БРИТАНСЬКИХ МЕДІА

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-8>

Переглядів статті: 582 | Завантажень PDF: 272

[PDF \(Англійська\)](#)

Андрій Лавренчук

МАЙБУТНЄ КІБЕРБЕЗПЕКИ: ВИКЛИКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-9>

Переглядів статті: 381 | Завантажень PDF: 178

[PDF](#)

Юлія Лебедь, Валентина Голованюк, Аліна Литвинюк

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-10>

Переглядів статті: 397 | Завантажень PDF: 129

[PDF \(Англійська\)](#)

Олена Марценюк

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З МІЛІТАРНИМ КОМПОНЕНТОМ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-11>

Переглядів статті: 259 | Завантажень PDF: 76

[PDF](#)

Лариса Мовчан, Ірина Головська

ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-12>

Переглядів статті: 341 | Завантажень PDF: 184

[PDF](#)

Людмила Павлішена, Тетяна Швець

ПОЕТИКА ЗБІРКИ ОЛЬГИ САЛІПИ «ТЕРИТОРІЯ ЖІНКИ»

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-13>

Переглядів статті: 284 | Завантажень PDF: 90

[PDF](#)

Олена Похилюк

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИХ МОДЕЛЕЙ УСКЛАДНЕННЯ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ МИХАЙЛА КАМЕНЮКА «ПІСНІ НІЖНОГО ВОЛОЦЮГИ»)

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-14>

Переглядів статті: 298 | Завантажень PDF: 98

[PDF](#)

Олена Похилюк, Анжела Ільченко

ІДЕЯ ЗАСУДЖЕННЯ НЕРІВНОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ РАС, НАЦІЙ,
НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ І НАРОДІВ У ТВОРЧОСТІ ДЖОНА БОЙНА

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-15>

Переглядів статті: 306 | Завантажень PDF: 111

[PDF](#)

Надія Скрипник, Оксана Когутюк, Світлана Турлюк

МОВНО-МОВЛЕННСВИЙ ЕТИКЕТ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ
КОМУНІКАТИВНОМУ СПІЛКУВАННІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-16>

Переглядів статті: 775 | Завантажень PDF: 277

[PDF](#)

Валентина Філінюк, Валентина Шинкаренко

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗБУДОВИ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ В
УМОВАХ ВІЙНИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-17>

Переглядів статті: 242 | Завантажень PDF: 126

[PDF](#)

Юлія Шліхтенко, Яна Завальнюк, Юлія Громова

РОЛЬ НЕОЛОГІЗМІВ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-18>

Переглядів статті: 320 | Завантажень PDF: 170

[PDF](#)

Юлія Шліхтенко, Сергій Колонюк, Тетяна Ваколюк

ВПЛИВ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ В
АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-19>

Переглядів статті: 593 | Завантажень PDF: 309

[PDF](#)

Юлія Шліхтенко, Олеся Михальчук, Руслана Комар

СТИЛІСТИЧНІ ТА ВІЗУАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ АУДИТОРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В
БРИТАНСЬКИХ LIFESTYLE БЛОГАХ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-20>

Переглядів статті: 249 | Завантажень PDF: 85

[PDF](#)

Юлія Яворська, Валентина Романенко

СТРАТЕГІЧНІ ПОДОЛАННЯ БАР'ЄРУ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМЦІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-21>

Переглядів статті: 269 | Завантажень PDF: 85

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6.1-131.1-5>

УДК 316.772.2

Клочко Тетяна Василівна

спеціаліст вищої категорії,

викладач кафедри української філології

*Комунальний заклад вищої освіти**«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»***Росса Олена Василівна**

вчитель вищої категорії, методист

*Вінницький ліцей безпекового спрямування**та національно-патріотичного виховання***Бережанська Ольга Юріївна**

спеціаліст другої категорії,

викладач кафедри української філології

*Комунальний заклад вищої освіти**«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

ПОНЯТТЯ, РОЛЬ ТА СКЛАДОВІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена розкриттю поняття, ролі та складових невербальної комунікації. З'ясовано, що спілкуванням вважають процес складних взаємин, які встановили між собою люди та завдяки яким відбувається обмін певних інформаційних даних, а учасники цього процесу сприймають одне одного. В результаті багатьох досліджень з'ясовано, що невербальними засобами спілкування користуються як найбільш потужним каналом, посередництвом якого передається інформація, а також як головним засобом, щоб встановити з аудиторією потрібний контакт. Саме від них залежить, якими рисами буде характеризуватися атмосфера: відкритістю чи закритістю, позитивною чи негативною налаштованістю, впевненістю чи невпевненістю, зацікавленістю чи байдужістю, а значить, ті, хто беруть участь у комунікації, довіряють чи не довіряють одне одному. Користуються невербальними засобами під час спілкування загалом на спонтанному рівні. Це обумовлюють як нижчі рівні, якими володіє центральна нервова система, так і вищі, що несуть відповідальність за комунікаційні процеси.

Ключові слова: комунікація, спілкування, невербальна комунікація, невербальні засоби, знаки, складові.

Tetiana Klochko

Lecturer of the Department of Ukrainian Philology

*Communal Higher Education Institution**"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"***Olena Rossa**

Teacher of the Highest Category, Methodist

*Lyceum of Civil Defense Lviv State University of Life Safety***Olha Berezhanska**

Lecturer of the Department of Ukrainian Philology

*Communal Higher Education Institution**"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"*

CONCEPT, ROLE AND COMPONENTS OF NON-VERBAL COMMUNICATION

Summary. The article is dedicated to the understanding of the role and role of warehouse non-verbal communication. It is clear that during the process of data collection, complex mutual relationships between people are taken into account, which involve the exchange of new information data, as well as the capture of participants in this process one by one. In conjunction with the verbal tools of language, communication culture has a significant influx of gesticulation, intonation, body movements of speakers, etc. Worth considering that in the past, non-verbal communication, in the opinion of scientists, played a more complementary role to that of verbal communication. However, throughout the remaining years, the activation of scientific research into this type of communication and the equalization of the significance of these two types of communication is being guarded. Numerical studies have established that nonverbal communication is the most important channel for transmitting information and the main means of establishing the necessary contact with the audience. They themselves create an atmosphere of openness/closeness, positive/negative mood, care/indifference, tension/buoyancy and, apparently, shape trust/distrust between communication participants. It has been shown that intelligently and correctly using verbal and non-verbal communication skills during public appearances is essential to increase the value of a specialist both in the field and in the international market will benefit. The selection of necessary characteristics is not possible without knowledge of the system of communicative barriers, etiquette, understanding of the national characteristics of different cultures, as well as non-verbal characteristics and the most important additional aspects of social communication that are created and either accept or interfere with the plaid spitting. Spoken and unspoken influences flowing into the target audience can be in harmony. People through communication provide international cultural information, reveals the individual characteristics of the promoter, optimizes the transfer, understandable information. Skills in communication of non-verbal abilities are learned mostly spontaneously. This is determined by both the lower levels of the central nervous system and the higher levels that are responsible for communication. It is clear that in some worlds non-verbal elements can be controlled, but even with good self-control, information can be "whirled".

Keywords: communication, communication, non-verbal communication, non-verbal means, signs, components.

Постановка проблеми. У нинішніх умовах психолого-педагогічна література значну увагу приділяє проблематиці спілкування. Певним аспектом названої проблематики виступає дослідження такого явища, як невербальний компонент. Інтерпретують невербальні аспекти, якими характеризується міжособистісна комунікація, багато століть. Інтерпретації здійснювалися свого часу філософами, психологами, медиками, лінгвістами, мистецтвознавцями. Тисячоліттями невербальне спілкування огортали наукові й ненаукові факти. Однак детальної розробки воно почало зазнавати тільки протягом останніх десятиліть.

Нами досить часто використовується невербальний шлях, за допомогою якого передається інформація під час спілкування й учасниками якого є друзі, родичі, ділові партнери, а також ті, хто з'являється в нашому повсякденному житті на дуже короткий відрізок часу. Ним часто визначається й наша реакція на тих, хто поруч, і їхнє ставлення до нас. Невербальному елементу процесу спілкування відводиться важливе значення в спілкуванні, адже є загальновідомим, що дія засобів, якими володіє невербальна комунікація (жестів, міміки, пози, погляду, дистанції), в окремих ситуаціях є виразнішою та результативнішою, ніж та, яку можна очікувати від слів. З їхньою допомогою можливе виявлення таких суттєвих параметрів процесу комунікації, які виявляються в намірі співрозмовників, істинних почуттях та думках, притаманних співрозмовникам, та можливий вплив на них. Завдяки взаємодії вербальної та невербальної комунікаційних систем люди обмінюються інформаційними масивами, що необхідне, аби організувати спільну діяльність. Користуючись невербальними комунікаційними засобами, люди легше орієнтуються, потрапляючи в різні соціальні ситуації, та регулюють власні реакції, більше розуміють одне одного, а отже, будують власні відносини, активніше сприймають існування соціальних норм та коригують власну поведінку. Компоненти, з якої складається невербальна комунікація, – це дуже вагома складова спілкування між людьми, завдяки оволодінню якими можливе проникнення до внутрішнього світу співбесідника та до вашого внутрішнього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми невербальної комунікації займалися чимало науковців, зокрема Н. Волкова, І. Ковалинська, Н. Колотій, В. Корнієнко, Л. Лужецька, О. Ольхович, Т. Осіпова, Л. Славова, О. Субіна, О. Тацій, К. Яковенко та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Невербальну, або несловесну, комунікацію розглядають як систему знаків, якими мовець користується, спілкуючись, застосовуючи немовні засоби: жести, міміку, паузи, манери та ін. Зауважимо, що невербальну комунікацію вивчають протягом тривалого часу. Однак у минулих дослідженнях певною мірою поверхнево висвітлювалася сама комунікаційна проблема та її реалізація – в розрізі дискурсу. Нині аналізуючи невербальну комунікацію, можна відзначити прямий вплив цього процесу на те, щоб знайти комплексну інтерпретацію

ставлення мовця в його конкретному, індивідуальному, невід'ємному прояві під час моделювання дискурсу, що діє як загальнокультурний, індивідуально-авторський механізм, задіяний тоді, коли передаються власні думки й почуття.

Мета статті полягає у розкритті поняття, ролі та складових невербальної комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слово «спілкування» є провідним та одним із тих, що найчастіше використовуються багатьма галузями в нашому сучасному глобалізованому світі. Комунікацію неабияк вподобав бізнес, де завдяки їй може бути досягнутий значний успіх, який супроводжуватимуть серйозні прибутки, або її вважатимуть причиною невдач та крупних збитків.

Проте спілкування – це не просто слова чи фрази. Від мистецтва спілкування залежить успіх в бізнесі, політиці, мистецтві чи в міжособистісних стосунках. Існує чимало різноманітних визначень щодо основної функції спілкування, тобто підкреслення ролі перенесення повідомлень – як усних, письмових, так і невербальних – від людини або групи осіб до іншої людини або групи людей [9]. Вчені-мовознавці зазначають, що соціально-психологічний механізм спілкування, як правило, відбувається у змішаній формі – вербальній і невербальній [5, с. 81].

Найбільш повним та точним, на нашу думку, є розуміння невербальної комунікації І. Ковалинською як обміну та інтерпретації людьми невербальних повідомлень, закодованих і переданих особливим способом, а саме: за допомогою виразних рухів тіла, звукового оформлення мовлення; певним чином організованого мікросередовища та оточення людини; використання матеріальних предметів, що мають символічне значення. Від вербальних повідомлень невербальні відрізняє велика багатозначність, ситуативність, синтетичність, спонтанність [2, с. 12].

Невербальна комунікація – це система символів, знаків, які використовуються у процесі спілкування під час передавання повідомлення для більш повного його розуміння, яка не є залежною від психологічних та соціально-психологічних якостей особистості, має доволі чітке коло значень та яку можна описати як специфічну знакову систему. Засоби невербальної комунікації відрізняються від мовних формою виявлення. Науковими дослідженнями доведено, що за рахунок невербальних засобів відбувається від 40 до 80% комунікації. Причому 55% повідомлень сприймається через вирази обличчя, позу, жести, а 38% – інтонацію та модуляцію голосу. Розвиток та вдосконалення навичок вербальної та невербальної комунікації є невід'ємною частиною розвитку особистості загалом, яка веде соціально активне життя, є професіоналом в обраній галузі. Доповідач може ретельно підготувати текст свого виступу, підібрати необхідні приклади, навести переконливі аргументи. Але якщо презентація матеріалу буде монотонною, мовець не використовуватиме можливості голосових інтонацій, пауз, жестів, не супроводжуватиме промову доречними мімічними змінами, то реакцію публіки можна передбачити. Уміння вдало переконувати, представляти інтереси колективу чи організації, захищати проекти, подавати нову

інформацію – важливі складники успіху фахівця в будь-якій галузі чи сфері нашого сучасного життя. Знання невербальних засобів спілкування дає змогу не тільки краще розуміти співрозмовника, а й передбачати його реакцію на пошуте, іноді розгадувати його наміри [3, с. 248].

Невербальна комунікація – це комплексний процес, і щоб не виникало непорозумінь під час спілкування, щоб цей процес був приемним, зрозумілим і корисним для всіх його учасників, потрібно вміло узгоджувати несловесні засоби спілкування зі словесними. Під час розмови необхідно постійно контролювати свої жести, погляд, позу, міміку, тон, добираючи невербальні засоби відповідно до мовленнєвої ситуації [4, с. 149-150].

Невербальна комунікація – це спілкування за допомогою жестів (мови жестів), міміки, рухів тіла й деяких інших засобів, за виключенням мовних. Невербальна комунікація у різних народів має свої специфічні характеристики. У психології виділяють чотири форми невербального спілкування: кінесіку, паралінгвістику, проксемику, візуальне спілкування (окулесіку). Кожна з форм спілкування використовує свою знакову систему. Наука, предметом якої є невербальна комунікація і, ширше, невербальна поведінка і взаємодія людей, називається невербальною семіотикою. До цього розділу знання науковці відносять:

1. Паралінгвістику (науку про звукові коди невербальної комунікації).

2. Кінесіку (науку про жести і жестові рухи, про жестові процеси і жестові системи).

3. Окулесіку (науку про мову очей і візуальну поведінку людей під час спілкування).

4. Аускультацию (наука про слухове сприйняття звуків і аудіальну поведінку людей в процесі комунікації).

5. Гаптику, або такесіку (науку про мову торкань і тактильної комунікації).

6. Гастику (науку про знакові в комунікативних функціях їжі та напоїв, про прийом їжі, про культурні та комунікативні функції напоїв і чаювання).

7. Ольфакцію (науку про мову запахів, знання, передані за допомогою запахів, і роль запахів у комунікації).

8. Проксемику (науку про простір комунікації, його структуру та функції).

9. Хронеміку (науку про час комунікації, про його структурні, семіотичні і культурні функції).

10. Системологію (науку про системи об'єктів, якими люди оточують свій світ, про функції та значення, які ці об'єкти виражають у процесі комунікації). Сучасна невербальна семіотика, як можна бачити з цього списку, складається з окремих, але тісно взаємопов'язаних дисциплін [2, с. 17-18].

Невербальна (несловесна) комунікація, будучи першою первісною формою спілкування, є невід'ємною частиною міжкультурної комунікації і використовується для вираження емоцій, демонстрації намірів, передачі повідомлень та встановлення взаєморозуміння між комунікантами. Засоби невербального спілкування, що ґрунтуються переважно на особистих та сенсорних аспектах людського сприйняття, становлять взаємопов'язану систему комунікації.

Ця система відображає загальнолюдські, національні та індивідуальні особливості невербальної поведінки у певній лінгвокультурі, певних життєвих умовах і ситуаціях з урахуванням національно-культурних звичаїв, традицій, стереотипів тощо [6, с. 28].

Невербальна комунікація має розгалужену структуру. Тому характеристика елементів цієї мовної складової допомагає краще зрозуміти способи, за допомогою яких виражається міжкультурний спосіб спілкування. З цього погляду найважливішою особливістю невербальної комунікації є те, що вона здійснюється за допомогою всіх органів чуття: зору, слуху, дотику, смаку, нюху, кожний із яких утворює свій канал комунікації. На основі зору утворюється оптичний канал, по якому надходить інформація про міміку і рухи тіла людини – кінесіку. Він дає змогу оцінити позу і просторову орієнтацію комунікації – проксемику. На основі слуху виникає акустичний канал невербальної комунікації, по ньому надходить паравербальна інформація. Всі елементи невербальної комунікації тісно взаємопов'язані, вони можуть взаємодоповнюватись і вступати в суперечність один з одним [7, с. 145-146].

Невербальні засоби мають своєрідну класифікацію. Вчені розглядають 16 невербальних засобів спілкування – це рухи тіла, жести (рухи рук, ніг), просторове поле між співрозмовниками, вираз очей та направленість погляду, вираз обличчя, акустичні засоби (пов'язані з мовою і не пов'язані з нею), тактильні засоби (потиск руки, поцілунки), посмішка, косметика, реакції шкіри (почервоніння, збліднення), запахи (парфуми, алкоголь), одяг та його колір, манери (наприклад, тримати сигарету) та ін. Серед невербальних засобів особливою є система організації простору і часу спілкування – проксемика. Ідеться про розміщення учасників зустрічі та доцільні, прийняті в різних ситуаціях і культурах часові характеристики різних форм спілкування, зокрема монологу та діалогу. Невербальна комунікація може бути розділена на три умовні складові:

1) поведінкові знаки (вони обумовлені фізіологічними реакціями: збліднення або почервоніння, а також потовиділення від хвилювання, тремтіння від холоду або страху і ін.);

2) ненавмисні знаки (вживання таких знаків пов'язане з звичками людини (їх іноді називають самоадапторами): почісування носа, хитання ногою без причини, покусування губ і ін.);

3) власне комунікативні знаки (ці знаки є сигналами, що передають інформацію про об'єкт, подію чи стан) [8].

Науковці погоджуються з такою позицією: невербальна комунікація, доповнюючи мову, допомагає правильно і вичерпно передавати, адекватно сприймати думки. Н. П. Волкова наводить дані психологів, згідно з якими 60–80% комунікації відбувається з використанням невербальних засобів; значущість у спілкуванні міміки, жестів становить 55%, інтонації – 38%, слів – 7%; більше 90% інформації у перші секунди спілкування передається невербальними засобами [1, с. 149].

Невербальне спілкування у бізнесі відбувається щодня. Перехрещені ноги або складені руки під час ділової зустрічі можуть означати закритість або опір ідеям, що викладаються.

Зоровий контакт з доповідачем під час ділової зустрічі повідомляє про зацікавленість. Тактильне спілкування може допомогти або перешкодити діловій взаємодії. Тверде рукостискання можна трактувати як впевненість, тоді як інші фізичні дотики, такі як затяжний дотик до плеча, можуть розглядатися як захоплення особистого простору. Власники бізнесу можуть мати певні переваги вивчаючи невербальне спілкування та його потенційні переваги. Важливість невербальної комунікації в бізнесі полягає в тому, що вона може розширити можливість взаємодії з колегами, конкурентами, та клієнтами. Постава, голосовий тон та зоровий контакт можуть передавати повідомлення, які підсилюють сказане, забезпечуючи послідовність та надійність. Невербальне спілкування може зіграти особливу роль у міжнародних ділових умовах, коли навіть за допомогою перекладачів може бути природною обережністю щодо точності намірів, деталей чи пропозицій [9].

Таким чином, ми вважаємо, що під спілкуванням варто розуміти процес складних взаємин, які встановили між собою люди та завдяки яким відбувається обмін певних інформаційних даних, а учасники цього процесу сприймають одне одного. Комунікаційна культура є об'єктом потужного впливу як мовних механізмів вербального характеру, так і жестикуляції, інтонації, рухів тіла співбесідників та ін. Необхідно зауважити, що попередніми роками невербальній комунікації, як вважають вчені, відводилася більш допоміжна та другорядна роль, порівняно з вербальною

комунікацією. Але останнім часом вчені активніше досліджують цей вид спілкування та вивчають, як співвідносяться ролі, які відіграють ці два комунікаційні види.

Висновки. Отже, завдяки ефективному й коректному користуванню вербальними й невербальними засобами спілкування в публічних виступах відбувається істотне підвищення цінності фахівця й на внутрішньому, й на світовому ринках праці. Обрати потрібні засоби неможливо, якщо не володіти знанням про комунікативні заборони, етикет, необхідність враховувати національну специфіку, якою володіють різні культури, оскільки важлива функція невербальних засобів – доповнювати мовне спілкування, вони сприяють або перешкоджають тому, аби спілкування було плідним. Щоб цільова аудиторія відчула вплив, необхідне гармонійне поєднання відповідних мовленнєвих та немовленнєвих засобів. На підставі використання комунікаційних засобів можна стверджувати про наявність загальнокультурного досвіду, індивідуальних особливостей, які має промовець, завдяки ним можна оптимально передавати, сприймати й розуміти інформацію. Користування невербальними засобами під час спілкування загалом є спонтанним. Це обумовлюють як нижчі рівні, якими володіє центральна нервова система, так і вищі, що несуть відповідальність за комунікаційні процеси. Ясна річ, що певною мірою існує контроль за невербальними елементами, однак навіть за умови високого рівня самоконтролю можливий інформаційний «витік».

Список літератури:

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посібник. Київ : Вид-во «Академія», 2006. 256 с.
2. Ковалінська І. В. Невербальна комунікація. Київ : Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.
3. Колотій Н. В. Важливість використання невербальних засобів комунікації під час публічних виступів фахівців технічного профілю. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2021. № 3. С. 247–251.
4. Лужецька Л. Невербальні засоби спілкування як складник мовленнєвої культури особистості. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2014. С. 145–150.
5. Ольхович О. В. Невербальна комунікація як складова міжкультурної компетентності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2009. Вип. 11. С. 81–90.
6. Осіпова Т. Ф. Невербальна комунікація та своєрідність її омовлення в українському дискурсі: феномен вербалізації невербаліки: монографія. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019. 389 с.
7. Славова Л. Комунікативні невдачі в англomовному спілкуванні: паралінгвістичний аспект. *Вісник Київського державного лінгвістичного університету*. 2000. № 1. С. 144–148.
8. Тацій О. О., Корнієнко В. О. Вербальна і невербальна комунікація. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40358/15231.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (дата звернення: 06.10.2024)
9. Яковенко К. С., Субіна О. О. Особливості застосування невербальних засобів ділового спілкування. URL: <https://e-journals.udu.edu.ua/index.php/on/article/view/1111/1118> (дата звернення: 06.10.2024)

References:

1. Volkova N. P. (2006) *Profesiino-pedahohichna komunikatsiia* [Professional and pedagogical communication]. Kyiv: Vyd-vo «Akademii». (in Ukrainian)
2. Kovalynska I. V. (2014) *Neverbalna komunikatsiia* [Nonverbal communication]. Kyiv: Vyd-vo «Osvita Ukrainy». (in Ukrainian)
3. Kolotii N. V. (2021) Vazhlyvist vykorystannia neverbalnykh zasobiv komunikatsii pid chas publichnykh vystupiv fakhivtsiv tekhnichnoho profilu [The importance of emphasizing nonverbal communication skills during public appearances by technical facilitator]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho – More notes from TNU named after V. I. Vernadsky*, no. 3, pp. 247–251.
4. Luzhetska L. (2014) Neverbalni zasoby spilkuvaniya yak skladnyk movlennievoi kultury osobystosti [Non-verbal properties of spilkuvaniya as a storehouse of linguistic culture of particularity]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri – The everyday word in the ethnocultural world*, pp. 145–150.
5. Olkhovych O. V. (2009) Neverbalna komunikatsiia yak skladova mizhkulturnoi kompetentnosti [Nonverbal communication as a warehouse of intercultural competence]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» – Scientific notes of the National University «Ostrozka Academy»*, no. 11, pp. 81–90.
6. Osipova T. F. (2019) *Neverbalna komunikatsiia ta svoieridnist yii omovlennia v ukrainskomu dyskursi: fenomen verbalizatsii neverbaliky* [Nonverbal communication and originality and awareness in Ukrainian discourse: the

phenomenon of verbalization of nonverbalism]. Kharkiv : Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H.S. Skovorody. (in Ukrainian)

7. Slavova L. (2000) Komunikatyvni nevdachi v anhlo movnomu spilkuvanni: paralingvistychnyi aspekt [Communicative failures in English speaking: paralinguistic aspect]. *Visnyk Kyivskoho derzhavnoho linhvistychnoho universytetu – Bulletin of the Kiev State Linguistic University*, no. 1, pp. 144–148.
8. Tatsii O. O., Korniiienko V. O. Verbalna i neverbalna komunikatsiia [Verbal and non-verbal communication]. Available at: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40358/15231.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (accessed October 06, 2024).
9. Yakovenko K. Ie., Subina O. O. Osoblyvosti zastosuvannia neverbalnykh zasobiv dilovoho spilkuvannia [Features of the development of non-verbal features of business communication]. Available at: <https://e-journals.udu.edu.ua/index.php/on/article/view/1111/1118> (accessed October 06, 2024).